

'Cluster blijft door vernieuwing meedoen met grote bedrijven'

Arjan van der Spek (links), Aad Langelaan en Danny van der Spek (rechts): "Door de gezamenlijke investering in de installaties komen de jaarkosten per bedrijf lager uit dan ieder voor zich."

In de tuinbouwcluster Bergschenhoek werken vijf bedrijven samen op het gebied van water- en energievoorziening. Bijna tien jaar geleden is de samenwerking gestart met warmte- en CO₂-verdeling. Het cluster beschikt nu over een nieuwe softwaremodule voor een realtime kostenvergelijking en onderlinge afrekening.

TEKST EN BEELD: HARRY STIJGER

De Stichting Cluster Bergschenhoek bestaat uit vijf bedrijven: één paprika (9 ha), één tomaat (4,3 ha), één bromelia (3 ha) en twee gerbera (1,6 en 2,4 ha). Sinds 2003 beschikt het cluster over twee WKK-installaties (1,6 en 1,8 MW) voor de elektriciteitsopwek-

king. Voor de watervoorziening is de verdeling van teelten goed. "Bloemen gebruiken minder en groentegewassen meer dan de gemiddelde jaarneerslag. Met de regenwateropvang zijn we als cluster steeds zelfvoorzienend geweest. Zelf in de droge zomer van

het afgelopen jaar hebben we het zonder bijkopen van leidingwater gered", zegt oranje paprikateler Danny van der Spek.

Schakelen op prijsverschil

Voor de energieverdeling is een diversiteit aan teelten ook goed. "Bij potplanten is door het gebruik van dubbele schermen de warmteafname veel vlakker. Het gebruik van CO₂ is minder dan in ander teelten. Vooral tomaten gebruiken veel CO₂ en hebben een piekvraag in warmte", vertelt energiemanager Arjan van der Spek.

Vervolg op pagina 48 ➤

'Cluster blijft door vernieuwing meedoen met grote

Het energiemanagementsysteem bestuurt de energieproductie van de WKK-installatie en de energieconsumptie van belichting. Dit gebeurt op basis van de afgesloten warmte/gascontracten en elektriciteitsprijzen op de OTC-, APX- en Onbalansmarkt.

➤ Vervolg van pagina 47

De afgelopen jaren is in het cluster het elektriciteitsverbruik nauwelijks gedaald. Het warmtegebruik is wel afgenomen door anders telen met onder andere het gebruik van schermen en verticale ventilatoren. De energiemanager geeft aan dat de WKK's meer of minder draaiuren maken op basis van verschillen in prijs voor warmte en gas. Deze installaties draaien eigenlijk voor de belichting van de bloementelers, terwijl de groentetelers de warmte afnemen.

Het cluster heeft twee verschillende warmte/gascontracten voor:

- RoCa-warmte op basis van de GasTerra-prijs, met een korting voor de restwarmte;
 - Gas met een TTF-contract, waarbij vooraf de volumes voor de WKK-installaties tegen een bepaalde prijs zijn vastgelegd.
- De rest van het benodigde gas wordt voor een dagprijs ingekocht. Behalve warmte

is het ook mogelijk om CO₂ van de RoCa-centrale te betrekken.

Energiemanagementsysteem

Het energiemanagementsysteem van E-man bestuurt voor het cluster de energieproductie van de WKK-installatie en energieconsumptie van belichting. Dit gebeurt op basis van de afgesloten warmte/gascontracten en elektriciteitsprijzen op de OTC-, APX- en Onbalansmarkt. Het systeem schakelt niet alleen op diverse prijzen, maar geeft ook een volledig inzicht in het totale energiebeheer.

Behalve een overzicht van de energiekosten geeft het ook een overzicht van de te verwachten energiekosten in de komende jaren, vertaald in energiekosten per m². Dat kan voor één bedrijf, maar ook voor meerdere bedrijven die in een clusterverband samenwerken.

Lagere energiekosten

Bij de start van het cluster vormde deze met 21 ha nog een grote partij voor gezamenlijke in- en verkoop. "Door de schaalvergroting zijn we nu niet meer zo groot. Maar door de inkoopvoordelen hebben de clusterbedrijven van een paar hectare toch lagere energiekosten, die vergelijkbaar zijn met een bedrijf van 15 hectare", weet de paprikateler.

De telers betalen ook minder voor de lagere transportcapaciteit van het gas. In een koude winter hebben ze zelfs de mogelijkheid om bij te stoken met een ketel op bio-olie.

Door de gezamenlijke investering in de installaties komen de jaarkosten per bedrijf lager uit dan ieder voor zich. "Met een cluster kun je uitgebreidere en flexibele installaties bouwen, waar je binnen de contracten goed mee kunt spelen. Je bent

zo flexibel naar alle partijen voor in- en verkoop van warmte, gas, elektra en CO₂”, vertelt de energiemanager.

Voor Aad Langelaan, mede-directeur van Stofbergen Plantcompany, is de tijdwinst een belangrijk voordeel. “Als teler hoef je jezelf minder in de in- en verkoop van de energie te verdiepen. Dat gebeurt allemaal op advies van de energiemanager, die er dagelijks mee bezig is. In een maandelijks vergadering met de telers wordt de strategie voor de komende weken bepaald.”

Spanningsveld door elektriciteitsprijs

Bij een gezamenlijke in- en verkoop kan de individuele teler zelf niet handelen in gas of elektriciteit. Binnen de groep moet er overeenstemming zijn. Daarbij kunnen er tegengestelde belangen van groente- en bloementelers zijn. De paprikateler: “Omdat wij geen elektriciteit nodig hebben voor belichting, willen we dat verkopen als de prijs hoog is. De bloementelers willen het liefst tegen een lage prijs elektriciteit inkopen. Toch zijn we er met gesprekken altijd uitgekomen vanuit de gedachte dat je er beide voordeel bij hebt.” Binnen het cluster wordt een gemiddelde elektriciteitsprijs vastgesteld en zijn er afspraken over winst/verliesdeling gemaakt.

Een ander nadeel is dat een clusterlid over de inkoop van elektriciteit energiebelasting betaalt. “Het cluster zelf betaalt geen energiebelasting, omdat deze door de Belastingdienst als energiebedrijf wordt gezien”, vertelt Langelaan.

Het cluster beschikt over twee WKK-installaties.

Het gezamenlijke ketelhuis van de vijf samenwerkende bedrijven.

Module cluster

Om aan de twee nadelen iets te doen, beschikt het cluster nu over een nieuwe software module. Deze maakt het mogelijk dat iedere teler nu zelf gas, elektriciteit, warmte en CO₂ voor de eigen energievoorziening kan in- of verkopen op een zelf te bepalen goed moment. De teler moet wel rekening houden met de posities die het cluster al heeft ingenomen.

Hierdoor gaan de bloementelers de WKK-installaties ook zelf beheren en er gas voor inkopen bij het cluster. De elektriciteit die ze niet gebruiken, verkopen ze via het cluster door.

De nieuwe module zorgt ook voor de registratie van de energiestromen en de administratieve afhandeling. In het systeem zijn voor het cluster of de individuele teler meters geïnstalleerd, die ieder kwartier het verbruik meten en registreren. Hierdoor is de energiestroom op ieder moment te volgen en een realtime kostenvergelijking mogelijk. De meetoverzichten zijn bedoeld als afrekenstructuur voor het cluster.

De energiemanager: “De koppeling van de energiestromen aan de financiële afrekening is uniek in de energiesystemen. De meetdata zijn als schaduwadministratie te gebruiken voor de controle van de nota van de energiebedrijven. De module is ook nuttig bij warmtelevering aan burelen.”

Arjan van der Spek: 'Enthousiast'

“De laatste jaren zijn de Tuinbouw Relatiedagen Gorinchem mijns inziens de belangrijkste vakbeurs voor de Nederlandse glastuinbouw geworden.”

Danny van der Spek: 'Gezellig'

“Het is een gezellige beurs waar je heel veel relaties dicht bij elkaar hebt. Je loopt zo van de ene naar de andere bekende zonder dat je daar hele hallen voor moet doorlopen, zoals op de Horti Fair.”

Aad Langelaan: 'Van plan'

“In Gorinchem ben ik nog niet eerder geweest. In het verleden wel in Rijswijk, maar dan vanuit een andere functie. Ik heb enthousiaste verhalen gehoord over Gorinchem en ik ben dan ook van plan dit jaar daar te gaan kijken.”

Een cluster levert voordeel op bij de gezamenlijke in- en verkoop van energie. Het nadeel hiervan is dat de individuele teler zelf niet kan handelen in energie. Het cluster Bergschenhoek beschikt nu over een nieuwe softwaremodule, waarbij de teler wel zelf zijn energiebehoefte kan in- of verkopen op een zelf te bepalen goed moment. Tevens zorgt de clustermodule voor een realtime kostenvergelijking en de onderlinge afrekening.

SAMENVATTING